

« zurück blättern vor »

LAGIER I subst. m., ab 1535; auch *łagier*. **1)** ‘Weinstein, Bodensatz, der sich bei der Gärung von Wein bildet und ablagert’ – ‘osad tworzący się w beczce przy fermentacji wina’: 1535 GlabGad H, SPXVI *takie [wino] richley [...] skwafnieie iż lagier ktori iest fundament [!] winny á iakoby korzeń iego iuż sie od niego oddzieli.* o 1571 Cresc 344, SPXVI *Powiadáią też / gdyby wino stało długo ná pierwszym lagrze (álbo ná drożdżach popólsku) tedy gdy ciepło przydzie tak się wino z nim złączý á fmału iego nábędzie.* o (†1573) 1595 UrzędowHerb 421a, SPXVI *KAmien y łagier winny / nie iest przez swéy mocy wielkiéy w lékárstwach.* o (1614) 1950 Potański Wódka, BADECKI I 21 *[[czart]] Z drożdzy ostatnich piwnych, lub z lagru winnego / Gorzałkę tę wyprażył z garca miedzianego.* o 1647 Lib. Hor. 37, L *Pianice, co cudze beczki z lagrem wytrząsaia.* o (1688) 1916–1918 Pot. *Moralia II 30 Najlepsze z wierzchu wino, dalej wiatrem trąci, jeśli nie w pełni stoi; nad lagrem się mąci.* o 1694 Kulig. Her. 174, L *Światum wino dał, Bogu zaś łagier daruię, Moszcz światum oddat zgodny, Bogu fuz oddaie, Światum poświęcił kokosz, Bogu zgnite iaaie.* o 1801–1805 N. Pam. 5 173, L *Wino przedtym mętne, staie się klarowne, w ten czas tworzy się piérwszy pokład, zwany łagier.* o [LBel.] (1853–1855) 1900 Kaczk. Mąż 36, DOR *Kiedy był w dobrym humorze, garniec lagru winnego zjadał za szczęśliwy sukces konfederacji.* – (SŁA), SPXVI, CN, TR, L, SWIL, SW, LSP, DOR (daw.). **2)** ‘Heringslake’ – ‘roztwór solny, w którym przechowuje się śledzie’: (1703) 1767 Comp. Med., L *Łagier śledziowy.* o 1716 PromMed 35, SP17 *gdzie bárdzo bol dokucza [...] weźmi Lagru śledziowego, zgrzey maczay chusty y okładay ciepło.* – L, SW, LSP, DOR (daw.). **3)** ‘Sperma’ – ‘sperma’: SW (rub.), DOR (wulg.). o **Var:** *łagier* subst. m. – (SŁA), SPXVI, CN, TR, L, SWIL, SW, LSP, DOR; *łagier* subst. m., (†1573) 1595 UrzędowHerb 421a, SPXVI – (SŁA), SPXVI. o **Etym:** nhd. *Lager* subst. n., ‘Bodensatz eines Getränkes, Weinstein’, GRI, nur für Inh. 1. o **Konk:** *drożdże* subst. pl., bel. seit ca. 1400, STP, zuerst geb. MĄCZ, nur für Inh. 1; *fuz* subst. m., bel. seit 1529, SPXVI, zuerst geb. L, nur für Inh. 1; *lak* subst. m., bel. seit 1472, STP, zuerst geb. CN, nur für Inh. 2; *podlewa* subst. f., bel. seit 1595, L, zuerst geb. L, nur für Inh. 2; *rosół* subst. m., bel. seit 1472, STP, zuerst geb. MĄCZ, nur für Inh. 2; *winian* subst. m., bel. seit 1948, DOR, zuerst geb. SWIL, nur für Inh. 1. † *wajnsztyn*. o **Der:** *łagrowy* adj., 1535 GlabGad H2v, SPXVI *z którą [stodkością] też tam wchodzi plugawofć łagrowa która żyty zatikaiać rozmaite niemoczi czyni.* Zuerst geb. L, nur für Inh. 1; *łagrować* v. imp., zuerst geb. SW, nur für Inh. 1. o Die Übertragung von Inhalt 1 auf Inhalt 2 und anschließend auf 3 hat wohl mit dem äußerlichen Aussehen des Bodensatzes zu tun.

« zurück blättern vor »